

Уряд дав перші вказівки щодо організації закупівель в умовах воєнного стану

На сайті Кабінету Міністрів України оприлюднено постанову Уряду від 28.02.2022 № 169 «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану» (далі – Постанова № 169). Керуючись статтею 64 Конституції України, статтею 12-1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», пунктом 3 частини 1 статті 4 Закону України «Про оборонні закупівлі», Указом Президента України від 24.02.2022 № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» Уряд постановив, що «в умовах воєнного стану:

1) оборонні та публічні закупівлі товарів, робіт і послуг здійснюються без застосування процедур закупівель та спрощених закупівель, визначених Законами України «Про публічні закупівлі» та «Про оборонні закупівлі»;

2) переліки та обсяги закупівель товарів, робіт і послуг визначаються:

для забезпечення потреб сектору безпеки і оборони, а також інших товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони України — рішенням державних замовників у сфері оборони;

для інших закупівель — рішенням органу управління державним майном суб'єкта господарювання державного сектору економіки;

3) замовники під час здійснення передбачених цією постановою закупівель повинні відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» дотримуватися принципів здійснення публічних закупівель та забезпечувати оприлюднення укладеного договору в електронній системі закупівель протягом п'яти робочих днів після його підписання. Зазначений строк продовжується на час неналежного функціонування електронної системи закупівель, підтверджений її адміністратором. Договір, не оприлюднений в електронній системі закупівель у встановлений строк, є нікчемним;

4) державні замовники у сфері оборони під час здійснення передбачених цією постановою закупівель повинні відповідно до Закону України «Про оборонні закупівлі» дотримуватися принципів здійснення оборонних закупівель».

Сама назва Постанови № 169 дає надію, що саме в ній знайдуться відповіді на усі питання замовників та учасників публічних закупівель, як діяти в цей нелегкий час. Однак, на ділі закупівельники ще більше заплутались. Що і до чого написано в Постанові № 169 і кому вона адресована? Аби не наламати дров в цей складний час – розбираємося разом.

Юридична сила Постанови № 169

Законодавчі підстави для прийняття Постанови № 169 визначені у її преамбулі.

Відповідно до статті 12-1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» Кабінет Міністрів України в разі введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях: 1) працює відповідно до Регламенту Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану; 2) **розробляє та вводить в дію План запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в окремих місцевостях України з урахуванням загроз та особливостей конкретної ситуації, яка склалася; 3) організовує та здійснює керівництво центральними та іншими органами виконавчої влади в умовах воєнного стану.**

План запровадження та забезпечення заходів здійснення правового режиму воєнного стану в Україні затверджений розпорядженням Уряду від 24.02.2022 № 181-р. (далі – План заходів воєнного стану) і частина його пунктів так чи інакше може вимагати придбання товарів, робіт чи послуг, тобто – здійснення закупівель, наприклад пункти 21 та 22:

№	Найменування заходу правового режиму воєнного стану	Строк виконання	Орган, відповідальний за запровадження заходу згідно із законом	Органи, що залучаються до здійснення заходу
21.	Визначення та виконання першочергових заходів підготовки території відповідних адміністративно-територіальних одиниць до оборони в особливий період	на час введення воєнного стану	військове командування військові адміністрації (у разі утворення) або рада оборони відповідного регіону місцеві органи виконавчої влади органи місцевого самоврядування	центральні органи виконавчої влади

22.	Забезпечення в разі потреби залучення суб'єктів господарювання з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів до оперативного задоволення потреб Збройних Сил, інших військових формувань у лікарських засобах та медичних виробів на час введення воєнного стану	на час введення воєнного стану за пропозиціями військового командування	рада оборони відповідного регіону або військові адміністрації (у разі утворення) військового командування	МОЗ Держлікслужба центральної та місцеві органи виконавчої влади органи місцевого самоврядування
-----	--	---	---	--

Як бачимо, пункт 21 Плану заходів воєнного стану є надзвичайно широким, адже для підготовки відповідної території до оборони в особливий період можуть знадобитися абсолютно різні речі: пальне, для автомобілів наших захисників; продукти харчування та медикаменти – причому не лише для захисників, але й для людей, які тікають від воєнних дій до інших населених пунктів нашої держави; будівельні роботи (від копання до зварювання металів) – для зведення оборонних укріплень; транспортні послуги – для перевезення людей і т.д. Зрозуміло, що в цей складний час наші співгромадяни згуртувалися і кожен вносить свій вклад в оборону країни. Разом з тим може постати потреба у придбанні таких товарів, робіт чи послуг, і саме в цьому випадку, як нам видається, суб'єкти, визначені у колонці № 4 Плану заходів воєнного стану не лише вправі, але й повинні (для забезпечення оперативності виконання покладених на них завдань) застосувати Постанову № 169.

Для вже згаданого пункту 21 Плану заходів воєнного стану замовниками закупівель виступатимуть військове командування, військові адміністрації (у разі утворення) або рада оборони відповідного регіону, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування. Конкретні повноваження цих замовників з питань забезпечення оборони відображені в Законах України «Про оборону України», «Про правовий режим воєнного стану».

Наприклад, відповідно до статті 15 Закону України «Про оборону України» **органи місцевого самоврядування забезпечують**, зокрема, організацію та участь у здійсненні на відповідній території заходів, пов'язаних з мобілізаційною підготовкою, територіальною обороною та цивільним захистом; вирішення згідно із законодавством питань, пов'язаних з наданням частинам, установам, навчальним закладам Збройних Сил України та іншим військовим формуванням, утвореним відповідно до законів України, та правоохоронним органам службових приміщень і житлової площі, інших об'єктів, здійсненням контролю за їх використанням, наданням комунально-побутових та інших послуг; організацію виробництва і поставки військам підприємствами та організаціями, що належать до комунальної власності, замовленої продукції, енергетичних та інших ресурсів;

Усі замовники публічних закупівель, так чи інакше задіяні до виконання Плану заходів воєнного стану, повинні забезпечити укладення договору у письмовій формі (бодай якогось, у т.ч. у спрощеному порядку) та його публікацію в електронній системі закупівель (далі - ЕСЗ) протягом 5 робочих днів з дня підписання.

Звертаємо увагу, що до публікації в ЕСЗ не обов'язково залучати саме уповноважену особу замовника, з цим завданням впорається будь-яка особа, що має електронний підпис.

Головна задача замовника: забезпечити оперативне виконання Плану заходів воєнного стану, не допускаючи при цьому зловживань.

Дія Постанови № 169 у часі

Постанова № 169 датована 28.02.2022 була оприлюднена до загального відома на урядовій веб-сторінці. Згідно з пунктом 4 параграфу 31 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Уряду від 18.07.2007 № 950 (далі - Урядовий регламент), датою видання акта Кабінету Міністрів є дата його прийняття на засіданні Кабінету Міністрів.

Вітчизняне законодавство не містить окремих правил набрання чинності нормативно-правовими актами у період воєнного стану і не допускає зворотної дії актів законодавства у часі, крім випадків пом'якшення відповідальності (частина 1 статті 58 Конституції України). Тобто мала б діяти загальна процедура, згідно з якою Постанова № 169 має набрати чинності з дня або ж не раніше дня її офіційного оприлюднення (пункт 1 параграфу 31 Урядового регламенту).

Разом з тим станом на 01.03.2022 ми не володіємо точною інформацією про дату офіційного оприлюднення Постанови № 169, а її правила встановлені для застосування «в умовах воєнного стану», запровадженого, як відомо, з 24.02.2022.

Відтак послуговуватимемося для висновків загальними засадами:

Постанова № 169 була доведена до відома населення щонайменше через урядовий веб-портал, тож основну вимогу, передбачену статтею 57 Конституції України, щодо доведення нормативно-правових актів до відома населення, вважаємо дотриманою, (примітка: окремого закону щодо порядку доведення змісту актів законодавства до відома населення, про який йдеться у згаданій нормі Конституції, у нас ніколи не було і ще невідомо коли з'явиться);

норми Конституції України є нормами прямої дії, тож керуючись статтями 8, 57 та 58 Конституції України вважаємо, що Постанова № 169 набрала чинності з моменту доведення її до відома населення через урядовий веб-портал з 01.03.2022 і діє саме з цієї дати та до завершення воєнного стану та /або визнання її такою, що втратила

чинність.

Висновки

Будь-який замовник публічних закупівель, так чи інакше задіяний до виконання Плану заходів воєнного стану, зобов'язаний забезпечити оперативне виконання покладених на нього завдань, не допускаючи при цьому зловживань. Закупівля для таких цілей здійснюється відповідно до Постанови № 169 із застосуванням принципів здійснення публічних закупівель (максимальна економія та ефективність і т.д.), при цьому замовники повинні забезпечити укладення договору у письмовій формі (бодай якогось, у т.ч. у спрощеному порядку) та його публікацію в ЕСЗ протягом 5 робочих днів з дня підписання.

Потребу в закупівлях сектору безпеки і оборони, а також інших товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони України визначається за рішенням державних замовників у сфері оборони.

Потребу у закупівлях суб'єктів господарювання державного сектору економіки (стаття 22 ГК України – унітарні державні підприємства та товариства з державною часткою більше 50 % чи такою, що забезпечує вирішальний вплив), що не пов'язана із забезпеченням безпеки та оборони України, визначають їх органи управління.

Здійснення усіх інших (крім зазначених вище у пунктах 2 і 3 цих висновків) закупівель, що не стосуються забезпечення потреб безпеки та оборони України, пропонуємо призупинити до моменту отримання подальших вказівок органів державної влади України.